

**Javaslat az RDA magyarországi bevezetésének
előkészítésére II. / PIM Digitális Bölcsészeti Központ**

**RDA TARTALOM-, MÉDIUM- ÉS
HORDOZÓTÍPUSRA VONATKOZÓ
AJÁNLÁSOK**

V.1

ILÁCSA SZABINA
ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

2020. DECEMBER 18.

TARTALOM- ÉS ÁBRAJEGYZÉK

Verzióinformációk.....	3
Bevezetés.....	4
Történeti áttekintés.....	4
RDA/ONIX forráskategorizáló keretrendszer.....	8
A forrástartalomra és -hordozóra vonatkozó meghatározott ismérvek.....	8
Rögzítés – megjelenítés – további kutatások.....	18
A Tartalom-, médium- és hordozótípus szótárai az RDA-ban.....	20
Tartalomtípus.....	20
Médiumtípus.....	26
Hordozótípus.....	28
Felhasznált források.....	37
1. táblázat - A forrás tartalomra vonatkozó ismérveihez meghatározott elsődleges értékek.....	8
2. táblázat - A forrás hordozóra vonatkozó ismérveihez meghatározott elsődleges értékek.....	14
3. táblázat - RDA Tartalomtípus szótár.....	20
4. táblázat - RDA Tartalomtípust jelölő kifejezés megfeleltetve az RDA/ONIX keretrendszernek.....	23
5. táblázat - RDA Médiumtípus szótár.....	26
6. táblázat - RDA Médiumtípust jelölő kifejezés megfeleltetve az RDA/ONIX keretrendszernek.....	27
7. táblázat - RDA Hordozótípus szótár (részlet) - audio.....	28
8. táblázat - RDA Hordozótípust jelölő kifejezés megfeleltetve az RDA/ONIX keretrendszernek (részlet) - audio.....	29
9. táblázat - RDA Hordozótípus szótár (részlet) - számítógépes.....	29
10. táblázat - RDA Hordozótípust jelölő kifejezés megfeleltetve az RDA/ONIX keretrendszernek (részlet) - számítógépes.....	30
11. táblázat - RDA Hordozótípus szótár (részlet) - mikroforma.....	30
12. táblázat - RDA Hordozótípust jelölő kifejezés megfeleltetve az RDA/ONIX keretrendszernek (részlet) - mikroforma.....	31
13. táblázat - RDA Hordozótípus szótár (részlet) - mikroszkópos.....	32
14. táblázat - RDA Hordozótípust jelölő kifejezés megfeleltetve az RDA/ONIX keretrendszernek (részlet) - mikroszkópos.....	32
15. táblázat - RDA Hordozótípus szótár (részlet) - kivetíthető.....	33

16. táblázat - RDA Hordozótípust jelölő kifejezés megfeleltetve az RDA/ONIX keretrendszernek (részlet) - kivetíthető.....	33
17. táblázat - RDA Hordozótípus szótár (részlet) - sztereografikus	34
18. táblázat - RDA Hordozótípust jelölő kifejezés megfeleltetve az RDA/ONIX keretrendszernek (részlet) - sztereografikus.....	34
19. táblázat - RDA Hordozótípus szótár (részlet) - közvetítő eszköz nélküli.....	34
20. táblázat - RDA Hordozótípust jelölő kifejezés megfeleltetve az RDA/ONIX keretrendszernek (részlet) - közvetítő eszköz nélküli.....	35
21. táblázat - RDA Hordozótípus szótár (részlet) - video.....	35
22. táblázat - RDA Hordozótípust jelölő kifejezés megfeleltetve az RDA/ONIX keretrendszernek (részlet) - video	36

VERZIÓINFORMÁCIÓK

Verzió	Dátum	Módosítás	Felelős
V.1	2020.12.18.	Az „RDA TARTALOM-, MÉDIUM- ÉS HORDOZÓTÍPUSRA VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK” törzsszövegének elkészítése	Ilácsa Szabina

MUNKANYAG

BEVEZETÉS

Az RDA egyik legfeltűnőbb újdonsága a dokumentum általános megnevezését felváltó három típuszótár, a tartalom-, a médium- és a hordozótípusok. A következő dokumentum egyfajta „kisokos” szerepét szeretné betölteni a típuszótárakkal ismerkedő könyvtáros kollegák számára. Először bemutatom azt a történeti kontextust, amely a típuszótárak kidolgozásához vezetett. Ezután a típuszótárak alapjául szolgáló RDA-ONIX keretrendszerrel ismerkedhetünk meg. Végül a típuszótárak elemeit fogom ismertetni a definíciójukkal, illetve az RDA-ONIX keretrendszerben hozzájuk tartozó értékekkel együtt. Konkrét példákat a mellékletekben találhatnak. A mellékletek számát folyamatosan bővíteni szándékozunk. Az egyes mellékletek a források egy jól lehatárolható, szűk körével fognak foglalkozni. Az elsőben várhatóan a nyomtatott monográfiákról lesz szó.

TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS

2001-ben a Joint Steering Committee for Revision of AACR (JSCAACR) felülvizsgáltatta a dokumentum általános megnevezésére vonatkozó kifejezések használatát. A vizsgálat azt az eredményt hozta, hogy a dokumentum általános megnevezése mögött soha nem volt semmilyen katalogizáláselméleti alap. Megjelenésük arra az időszakra tehető, amikor a könyvtárak elkezdtek nem nyomtatott anyagokat is gyűjteni. A dokumentum általános megnevezése szimplán annak az eszköze volt, hogy a nem nyomtatott anyagok leírásait könnyen meg lehessen különböztetni a nyomtatottakétól ugyanabban a katalógusban.¹

A gyakorlat végül bele is került a szabványba. A dokumentum általános megnevezése innen került át az ISBD-be. Az ISBD(G) gondolatát ugyanis a JSCAACR vetette fel. A bizottság 1975 augusztusában javaslatot tett az IFLA Katalogizálási Bizottság (ma Szekció) Állandó Tanácsadó Bizottságának, hogy tegye megfontolás tárgyává a könyvtári gyűjteményekben található valamennyi dokumentumtípus leírására alkalmas, általános nemzetközi szabványos bibliográfiai leírás (ISBD) kidolgozásának lehetőségét. Elfogadták egy ilyen általános ISBD létrehozásának lehetőségét, és elhatározták, hogy a JSCAACR kidolgoz egy előkészítő munkadokumentumot,

---

¹ 4JSC/Chair/73 (General Material Designations (GMDs)) <http://www.rda-jsc.org/archivedsite/docs/gmd.pdf>

amelyet az IFLA ISBD programjaival foglalkozó munkabizottságainak és munkacsoportjainak megbízottai közösen tárgyalnak meg.”²

A dokumentum általános megnevezése a következőképpen jelent meg az ISBD(G)-ben:

1.2 A dokumentum általános megnevezése

Kötelező jelek: Szögletes zárójel ([ ]), amelynek első elemét megelőzi, a másodikat követi a szóköz.

Meghatározás: Egy olyan kifejezés, amely általánosságban jelöli azt a dokumentumféleséget, amelybe az egység tartozik.

Megjegyzés: A speciális ISBD-k tartalmazzák a munkacsoportok által ajánlott, a dokumentumok általános megnevezésére vonatkozó kifejezések jegyzékét. Kívánatos, hogy a nemzeti bibliográfiai képviselők saját igényeiknek és nyelvüknek megfelelő pontos meghatározásokat dolgozzanak ki; ennek során vegyék figyelembe a speciális ISBD-eket.³

Ahogy arra a megjegyzés is utal, bár maga a fogalom átkerül az ISBD-be, az ISBD⁴ (és mutációi, mint pl. az MSZ-ek és KSZ-ek) és az AACR2 nem ugyanazokat a konkrét fogalmakat használja, illetve maga az AACR2 is kétféle szótárt tartalmaz: egyet brit, egyet amerikai használatra. A két lista közül az amerikai volt a részletesebb. A magyar gyakorlat inkább a brithez hasonló.

Az AACR2 általános megnevezéseivel az volt a fő gond, hogy vonatkozhatnak tartalomra és hordozóra egyaránt. Nem ritka azonban, hogy egy adott forrásra egynél több kifejezés is alkalmazható lehetne, viszont a szabvány szerint csak egy megnevezés kerülhet a leírásba. Az ISBD ugyan expliciten nem tartalmazott számosságra vonatkozó megkötést a dokumentum általános megnevezésénél, de az ISBD/NBM-ben az adatelemek részletezését olvasva egyértelműen látszik az az alapvetésnek tekintett gondolat, hogy a dokumentum általános megnevezését leíró kifejezések egymást kizáró kategóriákat képeznek.⁵

² ISBD(G): A nemzetközi szabványos bibliográfiai leírás általános szabályai : Magyarázatos szöveg. Budapest : OSZK KMK, 1979

³ ISBD(G): A nemzetközi szabványos bibliográfiai leírás általános szabályai : Magyarázatos szöveg. Budapest : OSZK KMK, 1979

⁴ ISBD/NBM : A nem-könyv anyagok nemzetközi szabványos bibliográfiai leírása Budapest : OSZK KMK, 1980

⁵ ISBD/NBM : A nem-könyv anyagok nemzetközi szabványos bibliográfiai leírása Budapest : OSZK KMK, 1980

A bibliográfiai feltárásnál a tartalom vagy a hordozó a leírás tárgya? Melyik a hangsúlyosabb? Ezeket a kérdéseket nem az FRBR (A bibliográfiai rekordok funkcionális követelményei) vetette fel, azonban egy új irányt adott a vitának azzal, hogy külön bibliográfiai szintekhez sorolta a forrás ezen jellemzőinek leírását. A tartalmat a mű és a kifejezési forma szintje írja le, míg a hordozót a megjelenési forma és a példány szint. Ennek megfelelően a dokumentum általános megnevezését kettébontották tartalom- és hordozótípusra vonatkozó információra. Ezzel meg is teremtették a katalogizáláselméleti alapot is, amely a dokumentum általános megnevezésénél hiányzott.

Az RDA fejlesztése során ennek megfelelően első körben szétválogatták az AACR2 dokumentum általános megnevezése kategóriáit tartalom- és hordozótípusokra. A GMD/SMD Working Group (Dokumentum általános / sajátos megnevezése munkacsoport) feladata volt megvizsgálni a gyakorlati használhatóságát különböző aspektusokból. Alább olvasható egy részlet az első jelentésükből.

A munkacsoport arra a konklúzióra jutott, hogy a tartalom- és hordozótípusra vonatkozó információ szükséges ahhoz, hogy a használót segítse az igényeinek megfelelő források azonosításában és kiválasztásában. A tartalom és a jövő online információkörnyezetében a felhasználókat könnyen eláraszthatja a források széles köréhez kapcsolódó nagy mennyiségű bejegyzés. A tág értelmű tartalomra és hordozóra vonatkozó kifejezések értékes eszközök a releváns információ gyors megtalálásánál és a találati halmaz szűrésénél. Például egy látássérült felhasználó valószínűleg szeretné a keresését audió- és tapintható forrásokra korlátozni, míg a PC-vel nem rendelkező felhasználó szeretné a digitális forrásokat kizárni a keresésből. A „speciális” hordozóra vonatkozó kifejezés fontos információt hordoz, segít a felhasználónak, hogy felmérje, hogy melyik forrásokhoz van meg az eszköze, hogy hozzáférjen, pl. „VHS videó” szimplán csak „videó” helyett.

A felhasználóknak egyre inkább ismerősebb terep az „anyagok osztályai” szerinti kategóriák alapján felépített információs rendszerekben való navigálás, mivel az online kereskedelmi vállalkozások, mint például az Amazon vásárlói felületén erre lehetőségük van. A kereskedelmi árukatalógusok gyakran tartalmazznak a kereséseket támogatandó rövid, böngészhető árukategória-listákat. Van, hogy egy vagy több kategóriakifejezést megjelenítenek mindegyik „áruhivatkozásnál”, hogy segítsenek azonosítani a terméket és hogy linkeket adjanak a kategória többi termékéhez is.

Legalább három olyan helyzet van, amelynek előnye származhat a tartalom- és hordozóinformációból: szűrés, „hivatkozási” megjelenítés és a teljes-rekord-megjelenés. A tágabb tartalomra, a tágabb hordozóra és a speciálisabb hordozóra

vonatkozó kategóriák használata lehetővé teszi az interoperabilitást a különböző adatbázisok és katalógusok között a különböző szakterületeken és szektorokban, valamint rugalmas lehetőségeket ad a helyi rendszernek navigációs és megjelenítési szempontból. A típusokat és formákat jelölő kifejezéseknek a megfelelő szinten kell lennie a katalógus vagy a segédlet használójának szemszögéből: van, amikor tágabb, van, amikor speciálisabb kifejezésekre van szükség.⁶

A munkacsoport következő feladata az volt, hogy a típusokat megjelölő kifejezéseket megfelelő, bővíthető rendszerbe fogja, elkerülendő azt a fajta keveredést, ami a dokumentum általános megnevezésénél bekövetkezett.

Végül az RDA fejlesztői és a brit kiadói szféra képviselői [az ONIX fejlesztői] együtt dolgoztak ki egy megoldást, felismerve azt, hogy a forráskategorizálás közös ügy és az együttműködés mindkét fél hasznára válik. A közös munka célja egy minden médiumtípusra kiterjedő forráskategorizálási keretrendszer kifejlesztése, amely mind a könyvtári, mind a kiadó felhasználók igényeinek megfelel, ezáltal megkönnyíti a forrásleírási adatok átvitelét és újrafelhasználását a két közösség között.⁷ Az együttműködés eredménye lett az RDA/ONIX forráskategorizálási keretrendszer.

---

⁶ 5JSC/Chair/6/Chair follow-up (GMD/SMD Working Group: Proposal for Content and Carrier Terms in RDA)
<http://www.rda-jsc.org/archivedsite/docs/5chair6-chairfolup.pdf>

⁷ 5JSC/Chair/10 (RDA/ONIX Framework for Resource Categorization)
<https://www.loc.gov/marc/marbi/2007/5chair10.pdf>

RDA/ONIX FORRÁSKATEGORIZÁLÓ KERETRENDSZER

Az RDA a források hordozó- és tartalomkategóriáit az RDA/ONIX forráskategorizálási keretrendszerre alapozta. A keretrendszer azonosítja és definiálja az ismérvek két külön halmazát. Egyik az információforrás szellemi vagy művészi tartalmára vonatkozik, a másik pedig a tartalom hordozásának eszközeire és módszereire. Néhány, de nem az összes ismérvhez definiálták az elsődleges értékek zárt halmazát.⁸

Az RDA/ONIX keretrendszer a következőket tartalmazza:

- a) forrástartalomra és -hordozóra vonatkozó meghatározott ismérvek csoportjait
- b) a forrástartalomra és -hordozóra vonatkozó meghatározott ismérvek alcsoportjaihoz tartozó pontosított elsődleges értékeket
- c) forráskategóriák létrehozásának módszertanát
- d) javaslatokat a forráskategóriák alkalmazásához

A FORRÁSTARTALOMRA ÉS -HORDOZÓRA VONATKOZÓ MEGHATÁROZOTT ISMÉRVEK

Az RDA/ONIX keretrendszer 2 ismérvcsoportot határoz meg a forráskatalogizáláshoz: az első csoport ismérvei a tartalomra vonatkoznak; a második csoporté a hordozóra. Tartalom alatt a forrás szellemi vagy művészi tartalmát értjük. A hordozó alatt pedig a tartalomközvetítés módjait és eljárásait.

Az RDA/ONIX keretrendszer néhány kulcsismérvhez elsődleges értékeket határoz meg. (Az elsődleges érték egy értékkészlet első hierarchiaszintjéhez meghatározott érték) Más ismérvek vonatkozásában az értékkészletet nyitottnak jelölték (vagyis az értékkészletek lehetnek felhasználó által definiáltak vagy származhatnak egy elismert névtérből).

1. táblázat - A forrás tartalomra vonatkozó ismérveihez meghatározott elsődleges értékek

Ismérv	Meghatározott értékek	Definíció/megjegyzés
Character (Jelleg) *	nyelvi anyag	Emberi vagy géppel olvasható nyelvi formában kifejezett tartalom.

⁸ RDA Toolkit

Ismérv	Meghatározott értékek	Definíció/megjegyzés
<p>A kommunikációnak az az alapvető formája, amelyen a forrás tartalma kifejeződik. (kontrollált, minden lehetőséget lefedő elsődleges értékek; felhasználók által definiált alértékek megengedettek)</p>	zenei anyag	Zenei formában kifejezett tartalom.
	képi anyag	Vonal, síkbeli alakzat, térbeli alakzat és/vagy más vizuális formában kifejezett tartalom.
	egyéb	<p>Olyan tartalom, amely nem nyelvi, zenei vagy képi formában fejeződik ki.</p> <p>Megjegyzés: Az egyéb kategóriába beletartoznak a jelenségek, tulajdonságok olyan formában történő kommunikációja, amelyet közvetlenül az érzékeinken keresztül fogadunk be (pl.: géppel generált vagy természeti hangok, aromák, textúrák stb.) de olyanok is, amelyek közvetlenül nem érzékelhetőek az emberi érzékszervekkel (pl.: elektromágneses hullám)</p>
<p>SensoryMode (Érzékelés módja) *</p> <p>Az az emberi érzékszerv, amelyen keresztül befogadásra a tartalmat szánták.</p> <p>Megjegyzés: Ez az ismérv arra az érzékszervre vonatkozik, amelyen keresztül befogadásra szánták a tartalmat. Tehát nem tartozik bele az az érzékszerv, amelyen keresztül még befogadható vagy véletlenül, vagy más közvetítő eszköz segítségével, mint amivel a tartalomhoz hozzáférni szoktak (pl.: egy olyan szerkezet, amely a digitálisan kódolt karaktereket képes hanggá alakítani).</p>	látás	Tartalom, amelyet látáson keresztüli befogadásra szántak.
	hallás	Tartalom, amelyet halláson keresztüli befogadásra szántak.
	tapintás	Tartalom, amelyet tapintáson keresztüli befogadásra szántak.
	ízlelés	Tartalom, amelyet ízlelésen keresztüli befogadásra szántak.
	szaglás	Tartalom, amelyet szagláson keresztüli befogadásra szántak.
	egyik sem	Tartalom, amelyet nem emberi érzékszerven keresztül befogadásra szántak.

Ismérv	Meghatározott értékek	Definíció/megjegyzés
(kontrollált, minden lehetőséget lefedő elsődleges értékek)		
<p>ImageDimensionality (Kép kiterjedése) *</p> <p>Azon térbeli dimenziók száma, amelyben a forrás képi tartalmát befogadni szánták.</p> <p>Megjegyzés: csak a képi anyag jellegű tartalmak esetében alkalmazható.</p> <p>(kontrollált, minden lehetőséget lefedő elsődleges értékek)</p>	<p>kétdimenziós</p> <hr/> <p>háromdimenziós</p> <hr/> <p>nem alkalmazható</p>	<p>Olyan képi tartalom, amelyet kétdimenziósként való befogadásra szántak.</p> <hr/> <p>Olyan képi tartalom, amelyet háromdimenziósként való befogadásra szántak.</p> <hr/> <p>A tartalom nem képi anyag jellegű.</p>
<p>ImageMovement (Kép mozgása) *</p> <p>A forrás képi tartalma mozgásának az észlelt megléte vagy hiánya.</p> <p>Megjegyzés: csak a képi anyag jellegű tartalmak esetében alkalmazható.</p> <p>(kontrollált, minden lehetőséget lefedő elsődleges értékek; felhasználók által definiált alértékek megengedettek)</p>	<p>álló</p> <hr/> <p>mozgó</p> <hr/> <p>nem alkalmazható</p>	<p>Statikusként érzékelt képi tartalom.</p> <hr/> <p>Mozgóként érzékelt képi tartalom.</p> <hr/> <p>A tartalom nem képi anyag jellegű.</p>
<p>Interactivity (Interaktivitás) *</p> <p>Annak képessége, hogy a forrás tartalma reagálni tud a használó tevékenységére.</p> <p>(kontrollált, minden lehetőséget lefedő elsődleges értékek; felhasználók által definiált alértékek megengedettek)</p>	<p>interaktív</p> <hr/> <p>nem interaktív</p>	<p>A tartalom reagál a használó tevékenységére (pl.: keresések, parancsok, kiválasztások).</p> <hr/> <p>A tartalom nem tud reagálni a használó tevékenységére.</p>
<p>CaptureMethod (Rögzítés módszere) *</p>	<p>(nyitott értékészlet)</p>	<p>Példák a felhasználó által definiált elsődleges értékekre: fényképezés radiográfia</p>

Ismérv	Meghatározott értékek	Definíció/megjegyzés
<p>A forrás tartalmának megörökítésére alkalmazott folyamat.</p> <p>Megjegyzés: a Rögzítés módszere azon módszert jelöli, amelyet a tartalom első rögzítésére használtak, nem pedig a tartalom hordozóra rögzítéséhez használt módszert (lásd még: Rögzítés módszere).</p>	<p>Nincsenek RDA/ONIX értékek definiálva.</p>	<p>távérzékelés</p> <p>Példák a felhasználók által definiált alértékekre: állófényképezés mozgófényképezés</p>
<p>ExtensionMode (Folytatás módja)*</p> <p>Az a mód, ahogyan a forrás tartalmát bővíteni szándékoznak az első megjelenést követően.</p> <p>(kontrollált elsődleges értékek; felhasználók által definiált alértékek megengedettek)</p>	<p>egymást követő részegységek</p>	<p>A bővülés egymást követő részegységekben valósul meg (szegmensek, részek, számok, kötetek, mellékletek stb.)</p>
	<p>integráció</p>	<p>A bővülés a hozzáadott tartalom integrációjával valósul meg.</p>
	<p>nem alkalmazható</p>	<p>A tartalom várhatóan nem fog bővülni az első megjelenést követően.</p>
<p>ExtensionTermination (Folytatás befejezettsége)*</p> <p>A forrás tartalmának első megjelenést követő bővülésének várható időtartama.</p> <p>(kontrollált, minden lehetőséget lefedő elsődleges értékek)</p>	<p>meghatározott</p>	<p>A tartalom bővülésének időtartamának van előre megállapított vége.</p>
	<p>nem meghatározott</p>	<p>A tartalom bővülésének időtartamának nincs előre megállapított vége.</p>
	<p>nem alkalmazható</p>	<p>A tartalom várhatóan nem fog bővülni.</p>
<p>ExtensionRequirement (Folytatás szükségessége)*</p> <p>A forrás tartalmának első megjelenést követő bővülésének szükségessége az integritása szempontjából.</p> <p>(kontrollált, minden lehetőséget lefedő elsődleges értékek; felhasználók által definiált alértékek megengedettek)</p>	<p>szükséges</p>	<p>A tartalom első megjelenést követő bővülése szükséges az integritásához.</p>
	<p>nem szükséges</p>	<p>A tartalom első megjelenést követő bővülése nem szükséges az integritásához.</p>
	<p>nem alkalmazható</p>	<p>A tartalom várhatóan nem fog bővülni.</p>

Ismérv	Meghatározott értékek	Definíció/megjegyzés
<p>RevisionMode (Átdolgozás módja)* Az a mód, ahogyan a forrás tartalmát revíziózni szándékoznak az első megjelenést követően.</p> <p>(kontrollált elsődleges értékek; felhasználók által definiált alértékek megengedettek)</p>	javítás	Az átdolgozás a hibák, javítások, hozzátoldások megjelenítésével történik.
	helyettesítés	Az átdolgozás a változtatott lapok, fejezetek, részek, kötetek, stb. megjelenítésével történik, melyek célja lecserélni a korábban kiadott változatot. Ez utóbbiba beleértendő az a helyzet is, amikor az egész forrást lecseréljük az új változatra.
	transzformáció	Az átdolgozás a változtatások (törlések is) közvetlenül az eredetileg kiadott tartalomba való bedolgozással történik.
	nem alkalmazható	A tartalmat várhatóan nem fogják átdolgozni.
<p>RevisionTermination (Átdolgozás befejezettsége)*</p> <p>A forrás tartalmának első megjelenést követő átdolgozásának várható időtartama.</p> <p>(kontrollált, minden lehetőséget lefedő elsődleges értékek)</p>	meghatározott	A tartalom átdolgozásának időtartamának van előre megállapított vége.
	nem meghatározott	A tartalom átdolgozásának időtartamának nincs előre megállapított vége.
	nem alkalmazható	A tartalmat várhatóan nem fogják átdolgozni.
<p>RevisionRequirement (Átdolgozás szükségessége)*</p> <p>A forrás tartalmának első megjelenést követő átdolgozásának szükségessége az integritása szempontjából.</p> <p>(kontrollált, minden lehetőséget lefedő elsődleges értékek; felhasználók által definiált alértékek megengedettek)</p>	szükséges	A tartalom első megjelenést követő átdolgozása szükséges az integritásához.
	nem szükséges	A tartalom első megjelenést követő átdolgozása nem szükséges az integritásához.
	nem alkalmazható	A tartalmat várhatóan nem fogják átdolgozni.
Purpose (Cél)	(nyitott értékkészlet)	Példák a felhasználó által definiált elsődleges értékekre: instrukció

Ismérv	Meghatározott értékek	Definíció/megjegyzés
A forrás tartalmának szándékolt használata.	Nincsenek RDA/ONIX értékek definálva.	kikapcsolódás navigáció oktatás Példák a felhasználók által definiált alértékekre: alapfokú oktatás középfokú oktatás
Subject (Tárgy) Egy téma, tudományterület, hely, esemény, személy, stb., amely kapcsolatba hozható a forrás tartalmával; az, amiről a tartalom szól	(nyitott értékkészlet) Nincsenek RDA/ONIX értékek definálva.	Ajánlott ismert névterek használata
Form/Genre (Forma, műfaj) Egy irodalmi, zenei, művészi stb. forma vagy műfaj, ami a forrás tartalmával kapcsolatba hozható.	(nyitott értékkészlet) Nincsenek RDA/ONIX értékek definálva.	Ajánlott ismert névterek használata Megjegyzés: Lásd Javaslatok, 3. számú javaslat [alább a 3-as számú javaslat olvasható] Javasoljuk a “Forma, műfaj” ismérvhez olyan közmegegyezéssel értékek kis csoportját definiálni, amelyet mind az RDA, mind az ONIX felhasználhat, hogy minősített tartalomkategóriákat hozzon létre a kartográfiai források (pl.: kartográfiai kép, kartográfiai objektum) és a számítógépes források (pl.: számítógépes adat, számítógépes program) számára.

* A csillag azokat az ismérveket jelöli, amelyeket felhasználva tartalom-alapkategóriát lehet létrehozni (azok az ismérvek, amelyekhez RDA/ONIX elődleges értékeket definiáltak)

2. táblázat - A forrás hordozóra vonatkozó ismérveihez meghatározott elsődleges értékek

Ismérv	Meghatározott értékek	Definíció/megjegyzés
<p>StorageMediumFormat* (Tároló médium)</p> <p>A fizikai formája az anyagnak, amelyen a forrás tartalmát tárolják.</p> <p>(kontrollált elsődleges, illetve alértékek; további felhasználók által definiált alértékek megengedettek)</p>	lap	Egy lapos, vékony anyag (papír, műanyag, stb.), általában téglalap alakú.
	csík	Egy rövid hosszúságú anyag (papír, film, szalag, stb.)
	tekercs	Egy feltekerhető hosszúságú anyag (papír, film, szalag stb.)
	lemez	Egy lapos, kerek anyag (műanyag, fém, stb.)
	gömb	Egy kerek, labdaalakú forma.
	henger	Egy hengeres alakú forma.
	chip	Egy kicsi, ostyaszerű szilícium félvezető.
	fájl szerver	Egy számítógépes tárolószervezet hardver- és szoftver-kapcsolattal egy kommunikációs hálózat felé.
<p>HousingFormat* (Tárolóelem-formátum)</p> <p>A tárolómédium borításának fizikai formátuma.</p> <p>Megjegyzés: azon források esetében alkalmazható, amelyek fizikai hordozón közvetítenek tartalmat. Műsorszórás vagy online adatátvitel esetén a Tárolóelem-formátum értéke nem alkalmazható.</p> <p>Megjegyzés: a Tárolóelem-formátum meghatározott értékei csak a tárolómédiumhoz rögzített tárolóelemekre vonatkoznak. Borítók, tokok, illetve egyéb tárolók, amelyek kizárólag a csomagolás vagy a tárolás célját szolgálják, nem használhatók.</p> <p>(kontrollált elsődleges értékek; felhasználók által definiált alértékek megengedettek)</p>	kötés	Egy külső borító, amely hozzá van rögzítve egy vagy több laphoz.
	flipchart	Egy vagy több papírlap felcsatolására és átforgatására alkalmas állványos eszköz.
	orsó	Peremes tárcsa tekercs tartására.
	kartridzs	Téglalap alakú tok, amelybe egy orsó van illesztve, ami egy tekercest tart.
	kazetta	Téglalap alakú tok, amelybe két orsó van illesztve, amik egy tekercest tartanak.
	nem alkalmazható	A tároló médium nem rendelkezik külső tárolóelemmel.

Ismérv	Meghatározott értékek	Definíció/megjegyzés
<p>BaseMaterial (Alapanyag)</p> <p>Alapként szolgáló fizikai anyag, amelyen vagy amelyben a forrás tartalmát tárolják.</p> <p>Megjegyzés: olyan források esetén alkalmazható, amelyek a tartalmat fizikai hordozón foglalják magukban. Műsorszórás vagy online adatátvitel esetén az Alapanyag értéke nem alkalmazható.</p>	<p>(nyitott értékkészlet)</p> <p>Nincsenek RDA/ONIX értékek definiálva.</p>	<p>Példák a felhasználó által definiált elsődleges értékekre: papír műanyag fa kő</p> <p>Példák a felhasználók által definiált alértékekre: vinil acetát</p>
<p>AppliedMaterial (Rögzítőanyag)</p> <p>Az alapanyagra felhordott anyag, amelynek célja a forrás tartalmának rögzítése.</p> <p>Megjegyzés: olyan források esetén alkalmazható, amelyek a tartalmat fizikai hordozón foglalják magukban. Műsorszórás vagy online adatátvitel útján a Rögzítőanyag értéke nem alkalmazható.</p>	<p>(nyitott értékkészlet)</p> <p>Nincsenek RDA/ONIX értékek definiálva.</p>	<p>Példák a felhasználó által definiált elsődleges értékekre: festék tinta fényérzékeny emulzió mágnesezhető bevonat</p> <p>Példák a felhasználók által definiált alértékekre: olajfesték akrilfesték vízfesték ezüsthalogén alapú emulzió diazó érzékenyítésű emulzió</p>
<p>FixationMethod (Rögzítés módszere)</p> <p>Az a módszer vagy folyamat, amelynek segítségével a forrás tartalmát a hordozóra rögzítik, vagy a hordozóba ágyazzák.</p>	<p>(nyitott értékkészlet)</p> <p>Nincsenek RDA/ONIX értékek definiálva.</p>	<p>Példák a felhasználó által definiált elsődleges értékekre: nyomás préselés mágneses adatrögzítés optikai adatrögzítés kézírás fénymásolás gépelés</p>
<p>FixationTool (Rögzítő eszköz)</p> <p>Az az eszköz, amit a forrás tartalmának rögzítéséhez használtak.</p> <p>Megjegyzés: a Rögzítő eszköz értékei lehetnek általánosak</p>	<p>(nyitott értékkészlet)</p> <p>Nincsenek RDA/ONIX értékek definiálva.</p>	<p>Példák a felhasználó által definiált elsődleges értékekre: ceruza litográfiai nyomtató</p>

Ismérv	Meghatározott értékek	Definíció/megjegyzés
vagy specifikusak is (tehát lehet, hogy az eszköz általános típusát nevezi meg, de megnevezhet egy adott márkát, modellt, kiadást stb. is)		
<p>EncodingFormat (Kódolási formátum)</p> <p>Egy séma, szabvány stb., amelyet a forrás tartalmának kódolására használtak.</p>	<p>(nyitott értékkészlet)</p> <p>Nincsenek RDA/ONIX értékek definiálva.</p>	<p>Példák a felhasználó által definiált elsődleges értékekre:</p> <p>ASCII HTML PDF XML JPEG MP3 NTSC PAL SECAM VHS</p>
Generation (Generáció)	első reprodukció	
<p>IntermediationMethod (Közvetítés módja)</p> <p>Az a módszer, amelyet a hordozón szükséges alkalmazni ahhoz, hogy a forrás tartalma érzékelhetővé váljon.</p>	<p>(nyitott értékkészlet)</p> <p>Nincsenek RDA/ONIX értékek definiálva.</p>	<p>Példák a felhasználó által definiált elsődleges értékekre:</p> <p>megvilágítás nagyítás kivetítés erősítés</p>
<p>IntermediationTool* (Közvetítő eszköz)</p> <p>Az eszköz, amelyet a hordozóhoz szükséges használni annak érdekében, hogy a forrás tartalma érzékelhető legyen.</p> <p>Megjegyzés: a Közvetítő eszköz azon fizikai vagy digitális eszközöket azonosítja, amelyek a forrás tartalmának szándékolt érzékelését teszik lehetővé, beleértve mindazon eszközöket, amelyek dekódoláshoz, rejtjel-feloldáshoz vagy egyéb</p>	<p>mikroforma-olvasó</p> <p>mikroszkóp</p> <p>kivetítő</p> <p>sztereoszkóp</p>	<p>Mikroformát felnagyító eszköz puszta szemmel történő olvasáshoz.</p> <p>Az objektumokat lencsék segítségével felnagyító műszer, amelyekkel a puszta szem számára láthatatlan részletek is feltáruulnak.</p> <p>Fényforrásból, lencserendszerből és képtartóból álló optikai eszköz, amely vászonra, vagy egyéb felületre vetíti ki a képet.</p> <p>Két lencsével rendelkező optikai eszköz, amely ugyanazon tartalomról különálló képeket mutatva</p>

Ismérv	Meghatározott értékek	Definíció/megjegyzés
biztonsági intézkedés feloldásához szükségesek. (kontrollált elsődleges értékek; felhasználók által definiált alértékek megengedettek) Megjegyzés: a felhasználó által definiált alértékek felhasználhatók bizonyos típusú, márkájú, modellszámú, megjelenésű, stb. közvetítő eszköz azonosítására.		mindkét szemnek háromdimenziós hatást ér el.
	audiolejátszó	Audiofelvételek lejátszására tervezett eszköz.
	audiovizuális-lejátszó	Audiovizuális felvételek lejátszására tervezett eszköz.
	számítógép	Elektronikus adatokkal előre meghatározott sorrendben végzett műveleteket végrehajtására tervezett eszköz.
	nem szükséges	Közvetítő eszköz használata nem szükséges (vagyis a forrás tartalma közvetlenül és megfelelően érzékelhető egy vagy több emberi érzékszerv által).

* A csillag azokat az ismérveket jelöli, amelyeket felhasználva hordozó-alapkategóriát lehet létrehozni (azok az ismérvek, amelyekhez RDA/ONIX elsődleges értékeket definiáltak)

A táblázatokban félkövérrel kiemelt ismérveket használták fel az RDA típuszótárakhoz. A többi ismérvet egyéb szótárak létrehozásához használták fel. Ezekről a speciális szótárról azoknak a forrástípusoknak a kifejtésénél lesz szó, amelyekre vonatkoznak. A tartalom-, médium-, hordozótípusra vonatkozó szótárak ugyanis csak a forrás elnagyolt kategorizálására alkalmasak, a forrás jellemzőinek pontosabb leírásához más szótárak használata is szükséges. A különböző forrástípusokhoz a részletezőbb, konkrétabb javaslatokat nem egyszerre fogjuk közreadni, hanem forrástípusonként külön-külön. Az első várhatóan a nyomtatott monográfiákkal fog foglalkozni.

A keretrendszer tehát meghatároz ismérveket és ahhoz elsődleges értékeket. Ezekből az előre meghatározott értékekből hozhatók létre az alapkategóriák olyan módon, hogy egy vagy több előre meghatározott ismérv értékeit rendeljük hozzá. Az ismérveket csak az adott táblázaton belülről válogathatjuk össze, tehát vagy tartalomra, vagy hordozóra fognak vonatkozni. Nem lehet alapkategóriákhoz olyan ismérvet rendelni, amelyhez nem tartoznak előre meghatározott elsődleges értékek. Az alapkategóriához csak elsődleges értékek választhatók.

Mivel a létrehozható alapkategóriák nem fedik le az összes kifejezni kívánt aspektusát a tartalomnak vagy a hordozónak, lehetőség van ezen felül úgynevezett minősített kategóriák létrehozására is. Ezt a fajta kiterjesztést kétféle módon tehetjük meg:

- olyan ismérvhez adunk meg helyi szinten definiált értéket, amelynek nincsenek meghatározott elsődleges értékei, vagy
- egy ismérv elsődleges értékéhez hozunk létre egy szűkebb értelmű, alárendelt értéket

Nem minden elsődleges érték finomítható ilyen módon. A finomítás lehetőségét a táblázat jelöli.

Tehát mind a keretrendszer, mind az értékszótárak bővíthetők. A rendszerek közötti átjárhatóság, a – legalább országos szinten – egységes metaadat-kezelés érdekében javasolt eljárás, hogy a bővítés igényéről az illető könyvtárnak kérvényt kell benyújtania a Könyvtári Szabványosítási Iroda⁹ felé, és az előre definiálttól eltérő értékeket csak az Iroda engedélyével lehet használni. A pontos eljárásrend a közeljövőben kerül kidolgozásra.

RÖGZÍTÉS – MEGJELENÍTÉS – TOVÁBBI KUTATÁSOK

A szótárak az adatrögzítésre vonatkoznak. Tehát nem szükségszerű, hogy abban gondolkodjunk, hogy ezeket a terminusokat egy az egyben kéne a felhasználó számára megjeleníteni. A megjelenítés rugalmasságának mértéke természetesen a használt könyvtári rendszertől, míg a felhasználó számára leghatékonyabb megjelenítés pedig az adott könyvtár állományától és felhasználói körétől függ. A

⁹ 1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről

60. §:

„(3) Könyvtáraknak, illetve a könyvtári rendszernek nyújtott szakmai szolgáltatások...

e) a **könyvtári és rokon területi módszerekre vonatkozó szabványok, szabályzatok elkészítésének kezdeményezése és kidolgozása**”

61. §

„(4) Az 55. §-ban foglaltakon túl a nemzeti könyvtár alapfeladatai...

h) részvétel a 60. § (1)-(3) bekezdésében felsorolt központi szolgáltatások megvalósításában”

3.2. 30/2014. (IV. 10.) EMMI rendelet az országos múzeum, az országos szakmúzeum, a nemzeti könyvtár, az országos szakkönyvtár és az állami egyetem könyvtárának kiemelt feladatairól

„8. § (1) A kiemelt feladatok ellátása érdekében a nemzeti könyvtár a Kultv. 60. § (1) bekezdésében meghatározott központi szolgáltatások keretében... 7. a könyvtárakkal együttműködve **koordinálja a könyvtári szabványok, szabályzatok és ajánlások előkészítését**”

megjelenítés kérdésköre tehát még további kutatómunkát fog igényelni, melynek végeredménye valószínűleg nem egy mindenki számára megfelelő megjelenítésprofil lesz, hanem több egymással egyenrangú profil, amelyből minden könyvtárnak magának kell kiválasztania az igényeinek megfelelőit.

Az RDA-s ajánlásokkal célunk, hogy megteremtsük a fejlődés lehetőségét. Szeretnénk megvizsgálni, hogy ezen adatok rögzítése hogyan használható ki a legjobban. Értve ezalatt azt, hogy olyan funkciókat vagy megjelenítést lehessen építeni rájuk, ami jelenleg még nem jellemzi a katalógusainkat. Ezen vizsgálatok eredménye vissza fog hatni az adatrögzítésre is. Azaz valószínű, hogy bizonyos funkciókat vagy megjelenítést csak akkor lehet használni, ha az adatot egy bizonyos módon pl. IRI¹⁰-ként rögzítettük. Mivel jelenleg a rendszerek még nem tudják az IRI-ket teljes potenciálon kihasználni, lesznek olyan javaslatok, amelyek fejlesztést fognak igényelni. Ezeket mindig egyértelműen jelezni fogjuk. Megjelenítés terén többek között olyan lehetőségeket teremt az IRI, hogy segítségével a hozzákapcsolt kifejezések bármely nyelven automatikusan megjeleníthetők. Vagyis ha átállítjuk a keresőfelületet, az adatérték az adott nyelven jelenik meg, már amennyiben az érintett nyelv elérhető az RDA Regiszterben (Registry). A funkcionalitás terén például azt a kérdést érdemes megvizsgálni, hogy összekapcsolható-e valamilyen módon a hordozótípus a lejátszására alkalmas készülékkel, hogy ezáltal megágyazhassunk egy olyan funkciónak, amelynek segítségével a használó a katalógusban keresve egy adott, közvetítő eszközt igénylő forrásnál időpontot tud foglalni a könyvtár készülékéhez, vagy akár a saját készüléke paramétereinek megadásával tud közvetlenül az adott eszközzel használható, kölcsönözhető tartalmakra keresni.

---

¹⁰ Az URI-k (Universal Resource Identifier = Általános erőforrás-azonosító) rövid literálok (karaktersorozatok), amelyek általában weben található objektumokat, erőforrásokat azonosítanak. Az URI-n kívül egyre gyakoribb az IRI-k (Internationalized Resource Identifier = Nemzetköziesített erőforrás-azonosító) használata is. Az IRI tekinthető az URI kiterjesztésének. Míg az URI-k csak ASCII karaktereket használhatnak, addig az IRI-k Unicode-ot is, aminek köszönhetően jóval több karakter áll a rendelkezésre.

A TARTALOM-, MÉDIUM- ÉS HORDOZÓTÍPUS SZÓTÁRAI AZ RDA-BAN

A típuszótárakat a következőképpen fogjuk tárgyalni:

- először annak az RDA elemnek a definíciója, amelyhez az adott szabályozott szótár tartozik
- majd a szótár terminusainak táblázata következik a definíciójukkal
- ezt követi a terminusok RDA/ONIX keretrendszernek való megfeleltetései. A táblázatok külön fájlban is elérhetőek lesznek

A kódolásról a mellékletekben lesz szó.

TARTALOMTÍPUS

A kommunikációs forma kategorizálása aszerint, hogy hogyan jut kifejezésre a tartalom, és azt milyen módon érzékeljük. A tartalomtípus tükrözi a térbeli dimenziók számát és a mozgás jelenlétét vagy hiányát is, amennyiben a tartalmat kép vagy képek formájában fejezik ki.

A szótár a következő elemeket tartalmazza:

3. táblázat - RDA Tartalomtípus szótár

RDA Tartalomtípust jelölő kifejezés	Definíció (esetleg megjegyzés)
térképészeti adathalmaz	Tartalomtípus a számítógépes feldolgozásra szánt, digitális formában kódolt adathalmazként kifejezett kartográfiai tartalmak jelölésére.
	Megjegyzés: Nem tekintendők térképészeti adathalmaznak a képi vagy háromdimenziós formában való érzékelésre szánt térképészeti adatok.
kartográfiai kép	Tartalomtípus a vizuális érzékelésre szánt, vonalakkal, alakzatokkal, árnyékolással stb. ábrázolt, egy vagy több kétdimenziós kép formájában kifejezett kartográfiai tartalmak jelölésére.
	Megjegyzés: Idetartoznak a térképek, atlaszok, távérzékelési képek stb.
kartográfiai mozgóképek	Tartalomtípus az eredeti szándék szerint kétdimenziós mozgóképként kifejezett kartográfiai tartalmak jelölésére.
	Megjegyzés: Idetartoznak a Földről vagy más mozgó bolygótestekről készült műholdképek.

RDA Tartalomtípust jelölő kifejezés	Definíció (esetleg megjegyzés)
tapintható térkép	Tartalomtípus a tapintás általi érzékelésre szánt, vonalakkal, alakzatokkal, és/vagy más módon ábrázolt, állóképként kifejezett kartográfiai tartalmak jelölésére.
háromdimenziós tapintható kartográfiai forma	Tartalomtípus a tapintás általi érzékelésre szánt, háromdimenziós ábrázolási formák segítségével kifejezett kartográfiai tartalmak jelölésére.
háromdimenziós kartográfiai forma	Tartalomtípus a vizuális érzékelésre szánt, háromdimenziós, vizuálisan érzékelhető ábrázolási formák segítségével kifejezett kartográfiai tartalmak jelölésére. Megjegyzés: Idetartoznak a földgömbök, domborzatmodellek stb.
számítógépes adathalmaz	Tartalomtípus a számítógépes feldolgozásra szánt, digitális formában kódolt adathalmazként kifejezett tartalmak jelölésére. Megjegyzés: Idetartoznak a numerikus adatok, környezetadatok stb., amelyeket átlagszámítást, korrelációs számítást stb. végző, vagy modelleket stb. készítő szoftveralkalmazások használnak, normális esetben nem nyers formájukban megjelenítve. Nem tartoznak ide a lejegyzett, képi vagy háromdimenziós formában vizuális érzékelésre szánt adatok.
számítógépes program	Tartalomtípus a számítógépes feldolgozásra és végrehajtásra szánt utasításokat tartalmazó, digitális formában kódolt adathalmazként kifejezett tartalmak jelölésére. Megjegyzés: Idetartoznak az operációs rendszerek, szoftveralkalmazások stb.
mozgásírás	Tartalomtípus a vizuális érzékelésre szánt, mozgás lejegyzésére szolgáló jelrendszer segítségével kifejezett tartalmak jelölésére. Megjegyzés: Idetartozik a mozgáslejegyzés minden olyan formája, amelyet nem tapintásos érzékelésre szántak.
zenei lejegyzés	Tartalomtípus a vizuális érzékelésre szánt, zene lejegyzésére szolgáló jelrendszer segítségével kifejezett tartalmak jelölésére. Megjegyzés: Idetartozik a zenei lejegyzések minden olyan formája, amelyet nem tapintásos érzékelésre szántak.
előadott zene	Tartalomtípus a hallható zene formájában kifejezett tartalmak jelölésére. Megjegyzés: Idetartoznak a rögzített zenei előadások, a számítógép által generált zene stb.
hangok	Tartalomtípus a hallható formában kifejezett tartalmak jelölésére, kivéve a zenei és nyelvi tartalmat. Megjegyzés: Idetartoznak a természetes hangok, a mesterségesen előállított hangok stb.

RDA Tartalomtípust jelölő kifejezés	Definíció (esetleg megjegyzés)
beszéd	Tartalomtípus a hallható formában kifejezett nyelvi tartalmak jelölésére.
	Megjegyzés: Idetartoznak a rögzített felolvasások, szavalások, beszédek, interjúk, az „oral history” esetei, a számítógép által generált beszéd stb.
állókép	Tartalomtípus a vizuális érzékelésre szánt, vonalakkal, alakzatokkal, árnyékolással, stb. ábrázolt, egy vagy több kétdimenziós kép formájában kifejezett tartalmak jelölésére.
	Megjelölés: Idetartoznak a rajzok, festmények, diagramok, az állóképként ismert fényképek stb.
tapintható kép	Tartalomtípus a tapintás általi érzékelésre szánt, vonalakkal, alakzatokkal, és/vagy más módon ábrázolt, kétdimenziós állóképként kifejezett tartalmak jelölésére.
tapintható zenei lejegyzés	Tartalomtípus a tapintás általi érzékelésre szánt, zene lejegyzésére szolgáló jelrendszer segítségével kifejezett zenei tartalmak jelölésére.
	Megjegyzés: Idetartozik a Braille-zene és a zenei lejegyzések egyéb, tapintásos érzékelésű formái.
tapintható mozgásírás	Tartalomtípus a tapintás általi érzékelésre szánt, mozgás lejegyzésére szolgáló jelrendszer segítségével kifejezett tartalmak jelölésére.
tapintható szöveg	Tartalomtípus a tapintás általi érzékelésre szánt, a beszélt nyelv lejegyzésére szolgáló jelrendszer segítségével kifejezett tartalmak jelölésére.
	Megjegyzés: Idetartozik a Braille-szöveg és a nyelvi lejegyzések egyéb, tapintásos érzékelésű formái.
tapintható háromdimenziós forma	Tartalomtípus a tapintás általi érzékelésre szánt, háromdimenziós ábrázolási formák segítségével kifejezett tartalmak jelölésére.
szöveg	Tartalomtípus a vizuális érzékelésre szánt, a beszélt nyelv lejegyzésére szolgáló jelrendszer segítségével kifejezett tartalmak jelölésére.
	Megjegyzés: Idetartozik a nyelvi lejegyzés minden olyan formája, amelyet nem tapintásos érzékelésre szántak.
háromdimenziós forma	Tartalomtípus a vizuális érzékelésre szánt, háromdimenziós ábrázolási formák segítségével kifejezett tartalmak jelölésére.
	Megjegyzés: Idetartoznak a szobrok, modellek, a természetben előforduló tárgyak és példányok, hologramok stb. Nem tartoznak ide a háromdimenziós formában való érzékelésre szánt kartográfiai tartalmak. Nem tartoznak ide a tapintásos érzékelésre szánt háromdimenziós formák.
háromdimenziós mozgókép	Tartalomtípus az eredeti szándék szerint háromdimenziós mozgóképként kifejezett tartalmak jelölésére.

RDA Tartalomtípust jelölő kifejezés	Definíció (esetleg megjegyzés)
	Megjegyzés: Idetartoznak az élő cselekményt vagy animációt használó háromdimenziós mozgóképek, a sztereoszkopikus, S-3D-ként ismert videojátékok stb.
kétdimenziós mozgókép	Tartalomtípus az eredeti szándék szerint kétdimenziós mozgóképként kifejezett tartalmak jelölésére.
	Megjegyzés: Idetartoznak az olyan élő cselekményt és/vagy animációt használó mozgóképek, valamint előadások, események film- vagy videofelvételei, amelyeket nem háromdimenziós formában való érzékelésre szántak. A mozgóképekhez tartozhat hang.

A táblázatban szereplő fogalmak a következő RDA/ONIX keretrendszer ismérvek megadott értékeiből tevődnek össze:

4. táblázat - RDA Tartalomtípust jelölő kifejezés megfeleltetve az RDA/ONIX keretrendszernek

RDA Content Type (Tartalomtípus)	ROF Character (Jelleg)	ROF Sensory Mode (Érzékelés módja)	ROF Image Dimensionality (Kép kiterjedése)	ROF Image Movement (Kép mozgása)	ROF Form/Genre (Forma, műfaj)
háromdimenziós mozgókép	képi anyag	látás	3D	mozgó	
háromdimenziós forma	képi anyag	látás	3D	álló	
háromdimenziós kartográfiai forma	képi anyag	látás	3D	álló	<i>kartográfiai</i>
kétdimenziós mozgókép	képi anyag	látás	2D	mozgó	
kartográfiai mozgókép	képi anyag	látás	2D	mozgó	<i>kartográfiai</i>
állókép	képi anyag	látás	2D	álló	
kartográfiai kép	képi anyag	látás	2D	álló	<i>kartográfiai</i>

RDA Content Type (Tartalomtípus)	ROF Character (Jelleg)	ROF Sensory Mode (Érzékelés módja)	ROF Image Dimension- ality (Kép kiterjedése)	ROF Image Movement (Kép mozgása)	ROF Form/Genre (Forma, műfaj)
tapintható háromdimenziós forma	képi anyag	tapintás	3D	álló	
háromdimenziós tapintható kartográfiai forma	képi anyag	tapintás	3D	álló	<i>kartográfiai</i>
tapintható kép	képi anyag	tapintás	2D	álló	
tapintható térkép	képi anyag	tapintás	2D	álló	<i>kartográfiai</i>
beszéd	nyelvi anyag	hallás	nem alkalmazható	nem alkalmaz- ható	
szöveg	nyelvi anyag	látás	nem alkalmazható	nem alkalmaz- ható	
tapintható szöveg	nyelvi anyag	tapintás	nem alkalmazható	nem alkalmaz- ható	
előadott zene	zenei anyag	hallás	nem alkalmazható	nem alkalmaz- ható	
zenei lejegyzés	zenei anyag	látás	nem alkalmazható	nem alkalmaz- ható	
tapintható zenei lejegyzés	zenei anyag	tapintás	nem alkalmazható	nem alkalmaz- ható	
hangok	egyéb	hallás	nem alkalmazható	nem alkalmaz- ható	
térképészeti adathalmaz	egyéb	egyik sem	nem alkalmazható	nem alkalmaz- ható	<i>kartográfiai</i>
számítógépes adathalmaz	egyéb	egyik sem	nem alkalmazható	nem alkalmaz- ható	<i>számítógépes</i>

RDA Content Type (Tartalomtípus)	ROF Character (Jelleg)	ROF Sensory Mode (Érzékelés módja)	ROF Image Dimension- ality (Kép kiterjedése)	ROF Image Movement (Kép mozgása)	ROF Form/Genre (Forma, műfaj)
számítógépes program	egyéb	egyik sem	nem alkalmazható	nem alkalmaz- ható	számítógépes
mozgásírás	egyéb > mozgás	látás	nem alkalmazható	nem alkalmaz- ható	
tapintható mozgásírás	egyéb > mozgás	tapintás	nem alkalmazható	nem alkalmaz- ható	

Az RDA 3 esetben élt finomítással a Keretrendszerhez képest.

A Jelleg ismérv finomítása a „mozgás” érték, melynek definíciója: Az emberi test mozgása formájában kifejezett tartalom.

A Forma, műfaj ismérvnél 2 értéket definiáltak: ezek a „számítógépes” és a „kartográfiai”. A szükségességükről már a Keretrendszer ismérveit bemutató táblázatban esett szó. A számítógépes és a kartográfiai tartalmak sajátos jellemzői miatt külön kezeli mind a könyvtári, mind a kiadói szakma.

A „számítógépes” érték definíciója: Digitálisan kódolt adatból vagy utasításból álló tartalom, melyet számítógépes feldolgozásra szántak.

A „kartográfiai” érték definíciója: A Föld egészét vagy részeit, illetve bármely égitestet bármely méretarányal ábrázoló tartalom.

MÉDIUMTÍPUS

A kategorizálás a közvetítő eszköz általános típusát tükrözi, amely eszköz szükséges a megjelenési forma tartalmának megtekintéséhez, lejátszásához, futtatásához stb.

A médiumtípust elnagyolt kategorizálásnak szánták. Ezzel olyan típusú böngészés lehetőségét szerették volna megteremteni, amelyhez a webáruházakban már hozzászokhattak a felhasználók. Éppen ezért a médiumtípus szótár fogalmai nem részletezhetőek ennek a szótárnak a keretében. Ez ellentmondani látszik annak, hogy a Közvetítőeszköz ismérvnél a felhasználók által definiált alértékek megengedettek. Az ellentmondás azonban csak látszólagos, mivel az RDA nem kizárólag a médiumtípus szótárhoz használta fel a Közvetítő eszköz ismérvet.

5. táblázat - RDA Médiumtípus szótár

RDA Médiumtípust jelölő kifejezés	Definíció
audio	Médiumtípus a rögzített hang tárolására szolgáló, lejátszóeszkővel (lemezjátszó, kazettás magnetofon, CD-lejátszó, MP3-lejátszó) való használatra tervezett médiumok jelölésére.
mikroforma	Médiumtípus a szabad szemmel nem látható méretűre csökkentett képeket tartalmazó, mikrofilm- vagy mikrofilmlap-olvasó eszkővel való használatra tervezett médiumok jelölésére.
számítógépes	Médiumtípus az elektronikus állományok tárolására szolgáló, számítógéppel való használatra tervezett médiumok jelölésére.
mikroszkópos	Médiumtípus a kisméretű tárgyak tárolására szolgáló, szabad szemmel láthatatlan részleteket megmutató eszkővel (pl. mikroszkóp) való használatra tervezett médiumok jelölésére.
kivetíthető	Médiumtípus az álló- vagy mozgókép tárolására szolgáló, vetítőeszkővel (filmvetítő, diavetítő, írásvetítő) való használatra tervezett médiumok jelölésére.
sztereografikus	Médiumtípus az állóképpárok tárolására szolgáló, háromdimenziós hatást keltő eszkővel (sztereoszkóp, sztereográf) való használatra tervezett médiumok jelölésére.
közvetítő eszköz nélküli	Médiumtípus a közvetlen emberi érzékeléssel, eszköz igénybevétele nélkül történő használatra tervezett médiumok jelölésére.

video	Médiumtípus az álló- vagy mozgóképf tárolására szolgáló, lejátszóeszközzel (videomagnó, DVD-lejátszó) való használatra tervezett médiumok jelölésére.
-------	---

6. táblázat - RDA Médiumtípust jelölő kifejezés megfeleltetve az RDA/ONIX keretrendszernek

RDA Médiumtípust jelölő kifejezés	ROF Intermediation Tool (Közvetítőeszköz)
audio	audiolejátszó
video	audiovizuális-lejátszó
számítógépes	számítógép
mikroforma	mikroforma-olvasókészülék
mikroszkópos	mikroszkóp
közvetítő eszköz nélküli	nem szükséges
kivetíthető	kivetítő
sztereografikus	sztereoszkóp

HORDOZÓTÍPUS

A kategorizáció a hordozó tároló médiumát és tárolóelem-formátumát tükrözi a megjelenési forma tartalmának megtekintéséhez, lejátszásához, futtatásához stb. szükséges közvetítőeszköz típusával együtt.

Mivel a médiumtípus szótárat alkotó RDA/ONIX ismérvet felhasználták a hordozótípust megnevező fogalmak kidolgozásában, a forrást leíró médiumtípus és a hordozótípus ezen ismerve értékének egyeznie kell. Ezért a könnyebb átláthatóság kedvéért a hordozótípusokat médiumtípus szerint csoportosítva közlöm.

7. táblázat - RDA Hordozótípus szótár (részlet) - audio

audio	
audio öv	Hordozótípus a mechanikusan rögzített hangjeleket tartalmazó, rugalmas műanyagból vagy mágneses filmből készült, Dictabelt néven ismert adathordozó jelölésére.
hang kartridzs	Hordozótípus az audioszalagot tartalmazó kartridzs jelölésére.
hanghenger	Hordozótípus a hengeralakú, a hanghullámokat folyamatos barázdába karcolt vagy metszett formában tároló adathordozó jelölésére.
hanghuzalorsó	Hordozótípus az orsóból és acél (vagy rozsdamentes acél) huzalból álló, mágnesesen rögzített hangjeleket tartalmazó adathordozó jelölésére.
hangkazetta	Hordozótípus a hangszalagot tartalmazó kazetta jelölésére.
hanglemez	Hordozótípus a modulációként, impulzusként rögzített hanghullámokat folytonos, karcolt vagy metszett, spirális barázdában tároló lemez jelölésére.
hangsávtekercs	Hordozótípus az orsóra csévelt filmszalagon rögzített hangot tartalmazó adathordozó jelölésére.
hangszalag-orsó	Hordozótípus az orsóra csévelt hangszalagból álló, orsós magnetofon segítségével használható adathordozó jelölésére.
papírtekercs	Hordozótípus a zenei hangokat lyukak (perforációk) segítségével papírtekercsen tároló, a zene mechanikus reprodukciójára tervezett, gépzongorában, géporgonában stb. használt adathordozó jelölésére.

8. táblázat - RDA Hordozótípust jelölő kifejezés megfeleltetve az RDA/ONIX keretrendszernek (részlet) - audio

RDA Carrier Type (Hordozótípus)	ROF Intermediation Tool (Közvetítő eszköz)	ROF Housing Format (Tárolóelem- formátum)	ROF Storage Medium Format (Tároló médium)
hang kartridzs	audiolejátszó	kartridzs	tekercs
hangkazetta	audiolejátszó	kazetta	tekercs
hanghenger	audiolejátszó	nem alkalmazható	henger
hanglemez	audiolejátszó	nem alkalmazható	lemez
audio öv	audiolejátszó	nem alkalmazható	tekercs
papírtekercs	audiolejátszó	nem alkalmazható	tekercs
hanghuzalorsó	audiolejátszó	orsó	tekercs
hangszalag-orsó	audiolejátszó	orsó	tekercs
hangsávtekercs	audiolejátszó	orsó	tekercs

9. táblázat - RDA Hordozótípus szótár (részlet) - számítógépes

számítógépes	
cserélhető lemez	Hordozótípus a mágneses vagy optikai úton rögzített, digitálisan kódolt adatokat tartalmazó lemez jelölésére.
cserélhető lemezes kartridzs	Hordozótípus az egy vagy több számítógépes lemezt tartalmazó kartridzs jelölésére.
mágnesszalag-orsó	Hordozótípus az orsóra csévelt, számítógépes szalagból álló, számítógépes szalagolvasóval használható adathordozó jelölésére.
online forrás	Hordozótípus a hardveres-szoftveres kapcsolaton keresztül hozzáférhető, hálózati digitális forrás jelölésére.
számítógépes chip kartridzs	Hordozótípus a félvezető szilikonlapon miniatürizált elektronikus áramköröket tartalmazó, kiegészítő feldolgozási-, memória- vagy tárolási kapacitást biztosító kartridzs jelölésére.
számítógépes kártya	Hordozótípus a digitálisan kódolt adatokat tartalmazó, számítógép segítségével használható, kártyaformátumú adathordozó jelölésére.

számítógépes szalag kartridzs	Hordozótípus a számítógépes szalagot tartalmazó kartridzs jelölésére.
számítógépes szalag-kazetta	Hordozótípus a számítógépes szalagot tartalmazó kazetta jelölésére.

10. táblázat - RDA Hordozótípust jelölő kifejezés megfeleltetve az RDA/ONIX keretrendszernek (részlet) - számítógépes

RDA Carrier Type (Hordozótípus)	ROF Intermediation Tool (Közvetítő eszköz)	ROF Housing Format (Tárolóelem-formátum)	ROF Storage Medium Format (Tároló médium)
számítógépes chip kartridzs	számítógép	kartridzs	chip
cserélhető lemezes kartridzs	számítógép	kartridzs	lemez
számítógépes szalag kartridzs	számítógép	kartridzs	tekercs
számítógépes szalag-kazetta	számítógép	kazetta	tekercs
cserélhető lemez	számítógép	nem alkalmazható	lemez
online forrás	számítógép	nem alkalmazható	fájl szerver
számítógépes kártya	számítógép	nem alkalmazható	lap
mágnesszalag-orsó	számítógép	orsó	tekercs

11. táblázat - RDA Hordozótípus szótár (részlet) - mikroforma

mikroforma	
ablakos kártya	Hordozótípus a mikrofilmkockák befogadására szolgáló, egy vagy több téglalap alakú nyílást tartalmazó kártya jelölésére.
mikrofilm kartridzs	Adathordozó-típus, ami egy mikrofilmet tartalmazó kartridzsből áll.
mikrofilmcsík	Adathordozó-típus, ami egy tekercsből kivágott rövid mikrofilmcsíkből áll.

mikrofilmkazetta	Adathordozó-típus, ami egy mikrofilmet tartalmazó kazettából áll.
mikrofilmlap	Adathordozó-típus, ami egy filmlapból áll, ami vízszintes-függőleges elrendezésben több mikrofelvételt hordoz.
mikrofilmlap-kazetta	Adathordozó-típus, ami egy felvágatlan mikrofilmlapokat tartalmazó kazettából áll.
mikrofilmszalag	Adathordozó-típus, ami egy nyitott orsóból áll, ami egy mikrofilmolvasóba befűzendő mikrofilmet hordoz.
mikrofilmtekercs	Adathordozó-típus, ami egy mikrofilm feltekert darabjából áll.
mikroopaque	Adathordozó-típus, ami egy átlátszatlan anyagból készült kártyából vagy lapból áll, ami vízszintes-függőleges elrendezésben több mikrofelvételt hordoz.

12. táblázat - RDA Hordozótípust jelölő kifejezés megfeleltetve az RDA/ONIX keretrendszernek (részlet) - mikroforma

RDA Carrier Type (Hordozótípus)	ROF Intermediation Tool (Közvetítő eszköz)	ROF Housing Format (Tárolóelem-formátum)	ROF Storage Medium Format (Tároló médium)
ablakos kártya	mikroforma-olvasókészülék > <i>ablakoskártya-olvasókészülék</i>	nem alkalmazható	lap > <i>kártya</i>
mikrofilmlap-kazetta	mikroforma-olvasókészülék > <i>mikrofilmlap-olvasókészülék</i>	kazetta	lap
mikrofilmlap	mikroforma-olvasókészülék > <i>mikrofilmlap-olvasókészülék</i>	nem alkalmazható	lap
mikrofilm kartridzs	mikroforma-olvasókészülék > <i>mikrofilm-olvasókészülék</i>	kartridzs	tekercs
mikrofilmkazetta	mikroforma-olvasókészülék > <i>mikrofilm-olvasókészülék</i>	kazetta	tekercs
mikrofilmtekercs	mikroforma-olvasókészülék > <i>mikrofilm-olvasókészülék</i>	nem alkalmazható	tekercs
mikrofilmcsík	mikroforma-olvasókészülék > <i>mikrofilm-olvasókészülék</i>	nem alkalmazható	csík
mikrofilmszalag	mikroforma-olvasókészülék > <i>mikrofilm-olvasókészülék</i>	orsó	tekercs

mikroopaque	mikroforma-olvasókészülék > <i>mikroopaque olvasókészülék</i>	nem alkalmazható	lap
-------------	--	------------------	-----

A mikroformák olvasására használható készülékek a valóságban nem különülnek el ennyire élesen egymástól, hiszen a készülékek egy része többféle mikroforma olvasására is alkalmas.

A mikroforma-olvasókészülék kifejezést gyűjtőfogalomként használom, amely az összes olvasókészülék-típusra utal.

A Közvetítőeszközként definiált finomított értékek (pl.: mikrofilm-olvasókészülék, mikrofílm-lap-olvasókészülék stb.) nem egy konkrét készüléktípust jeleznek. Gyártmányonként változik az, hogy a készülék milyen konkrét hordozótípusokat képes megjeleníteni.

A Tárolómédium lap értékének finomítása a kártya, melynek definíciója: Egy átlátszatlan anyagból készült kis lap.

13. táblázat - RDA Hordozótípus szótár (részlet) - mikroszkópos

mikroszkópos	
mikroszkóp tárgylemez	Hordozótípus az apró tárgyat tartalmazó, átlátszó anyagból készült lapból (és esetenként fedőlemezből) álló, mikroszkóppal vagy más eszközzel használható adathordozó jelölésére.

14. táblázat - RDA Hordozótípust jelölő kifejezés megfeleltetve az RDA/ONIX keretrendszernek (részlet) - mikroszkópos

RDA Carrier Type (Hordozótípus)	ROF Intermediation Tool (Közvetítő eszköz)	ROF Housing Format (Tárolóelem- formátum)	ROF Storage Medium Format (Tároló médium)
mikroszkóp tárgylemez	mikroszkóp	nem alkalmazható	lap

15. táblázat - RDA Hordozótípus szótár (részlet) - kivetíthető

kivetíthető	
dia	Hordozótípus az átlátszó anyagból készült, általában védőréteggel ellátott lapból álló, diavetítővel megtekinthető képet tartalmazó adathordozó jelölésére.
diafilm	Hordozótípus az egyenkénti vetítésre szánt képek sorozatát (és esetenként rögzített hangot) tartalmazó filmtekercs jelölésére.
diafilm kartridzs	Hordozótípus a diafilmet tartalmazó kartridzs jelölésére.
film kartridzs	Hordozótípus a mozgófilmet tartalmazó kartridzs jelölésére.
filmcsík	Hordozótípus a merev formátumú, nem feltekert filmcsík jelölésére.
filmkazetta	Hordozótípus a mozgófilmet tartalmazó kazetta jelölésére.
filmszalag	Hordozótípus az orsóra csévelt mozgóképet tartalmazó filmszalagból álló, filmvetítővel használható adathordozó jelölésére.
filmtekercs	Hordozótípus a feltekert film jelölésére.
írásvetítő fólia	Hordozótípus az átlátszó anyagból készült (esetenként védőréteggel bevont) lapból álló, írásvetítővel használható adathordozó jelölésére.

16. táblázat - RDA Hordozótípust jelölő kifejezés megfeleltetve az RDA/ONIX keretrendszernek (részlet) - kivetíthető

RDA Carrier Type (Hordozótípus)	ROF Intermediation Tool (Közvetítő eszköz)	ROF Housing Format (Tárolóelem-formátum)	ROF Storage Medium Format (Tároló médium)
film kartridzs	kivetítő	kartridzs	tekercs
filmkazetta	kivetítő	kazetta	tekercs
filmtekercs	kivetítő	nem alkalmazható	tekercs
filmcsík	kivetítő	nem alkalmazható	csík
filmszalag	kivetítő	orsó	tekercs
diafilm kartridzs	kivetítő > <i>diafilmvetítő</i>	kartridzs	csík
diafilm	kivetítő > <i>diafilmvetítő</i>	nem alkalmazható	tekercs
írásvetítő fólia	kivetítő > <i>írásvetítő</i>	nem alkalmazható	lap

dia	kivetítő > <i>diavetítő</i>	nem alkalmazható	lap
-----	-----------------------------	------------------	-----

A Közvetítőeszközként definiált finomított értékek (pl.: diafilmvetítő, írásvetítő stb.) nem egy konkrét készüléktípust jeleznek, bár ezen hordozótípusok megjelenítéséhez használható eszközök jellemzően „szakosítottak”.

17. táblázat - RDA Hordozótípus szótár (részlet) - sztereografikus

sztereografikus	
sztereografikus kártya	Hordozótípus a sztereografikus képet tartalmazó kártya jelölésére.
sztereografikus lemez	Hordozótípus a szegély mentén elhelyezkedő nyílásokban állókép-párokot tartalmazó, sztereoszkóppal használható lemez jelölésére.

18. táblázat - RDA Hordozótípust jelölő kifejezés megfeleltetve az RDA/ONIX keretrendszernek (részlet) - sztereografikus

RDA Carrier Type (Hordozótípus)	ROF Intermediation Tool (Közvetítő eszköz)	ROF Housing Format (Tárolóelem- formátum)	ROF Storage Medium Format (Tároló médium)
sztereografikus lemez	sztereoszkóp	nem alkalmazható	lemez
sztereografikus kártya	sztereoszkóp	nem alkalmazható	lap

19. táblázat - RDA Hordozótípus szótár (részlet) - közvetítő eszköz nélküli

közvetítő eszköz nélküli	
flipchart	Hordozótípus az állványon történő használatra tervezett, két vagy több lapot tartó függesztőeszköz jelölésére.
kártya	Hordozótípus az átlátszatlan anyagból készült, kisméretű lap jelölésére.
kötet	Hordozótípus az egységes egészet alkotó, kötött vagy fűzött lapokból álló adathordozó jelölésére.
lap	Hordozótípus a sima, vékony papír, műanyag stb. jelölésére.

tekercs	Hordozótípus a feltekert papír, film, szalag stb. jelölésére.
objektum	Hordozótípus a háromdimenziós tárgy, tárgymásolat vagy a természetben előforduló objektum jelölésére.

20. táblázat - RDA Hordozótípust jelölő kifejezés megfeleltetve az RDA/ONIX keretrendszernek (részlet) - közvetítő eszköz nélküli

RDA Carrier Type (Hordozótípus)	ROF Intermediation Tool (Közvetítő eszköz)	ROF Housing Format (Tárolóelem-formátum)	ROF Storage Medium Format (Tároló médium)
kötet	nem szükséges	kötés	lap
flipchart	nem szükséges	flipchart	lap
objektum	nem szükséges	nem alkalmazható	*
tekercs	nem szükséges	nem alkalmazható	tekercs
lap	nem szükséges	nem alkalmazható	lap
kártya	nem szükséges	nem alkalmazható	lap > kártya

A Tárolómédium lap értékének finomítása a kártya, melynek definíciója: Egy átlátszatlan anyagból készült kis lap.

Az objektum Tároló médiumnál szereplő csillag jelentése: nem meghatározott (további vizsgálatot igényel)

21. táblázat - RDA Hordozótípus szótár (részlet) - video

video	
video kartridzs	Hordozótípus a videoszalagot tartalmazó kartridzs jelölésére.
videokazetta	Hordozótípus a videoszalagot tartalmazó kazetta jelölésére.
videolemez	Hordozótípus a hanggal vagy hang nélkül rögzített videojeleket tartalmazó lemez jelölésére.
videoszalag-orsó	Hordozótípus az orsóra csévelt videoszalagból álló, orsós videolejátszóval használható adathordozó jelölésére.

22. táblázat - RDA Hordozótípust jelölő kifejezés megfeleltetve az RDA/ONIX keretrendszernek (részlet) - video

RDA Carrier Type (Hordozótípus)	ROF Intermediation Tool (Közvetítő eszköz)	ROF Housing Format (Tárolóelem- formátum)	ROF Storage Medium Format (Tároló médium)
video kartridzs	audiovizuális-lejátszó	kartridzs	tekercs
videokazetta	audiovizuális-lejátszó	kazetta	tekercs
videolemez	audiovizuális-lejátszó	nem alkalmazható	lemez
videoszalag-orsó	audiovizuális-lejátszó	orsó	tekercs

FELHASZNÁLT FORRÁSOK

4JSC/Chair/73 – General Material Designations (GMDs). Online elérhető: <http://www.rda-jsc.org/archivedsite/docs/gmd.pdf> (Megtek.: 2021. 01. 04.)

5JSC/Chair/6/Chair follow-up – GMD/SMD Working Group: Proposal for Content and Carrier Terms in RDA. Online elérhető: <http://www.rda-jsc.org/archivedsite/docs/5chair6-chairfolup.pdf> (Megtek.: 2021. 01. 04.)

5JSC/Chair/10 – RDA/ONIX Framework for Resource Categorization. Online elérhető: <https://www.loc.gov/marc/marbi/2007/5chair10.pdf> (Megtek.: 2021. 01. 04.)

6JSC/ROFWG/2 – JSC recommendations for extension and revision of the Framework. Online elérhető: <http://rda-jsc.org/docs/6JSC-ROFWG-2.pdf> (Megtek.: 2021. 01. 04.)

6JSC/ROFWG/3 – Guidelines for proposing new carrier and content categories and terms in RDA. Online elérhető: <http://www.rda-jsc.org/sites/all/files/6JSC-ROFWG-3.pdf> (Megtek.: 2021. 01. 04.)

ISBD/NBM : A nem-könyv anyagok nemzetközi szabványos bibliográfiai leírása. Budapest : OSZK KMK, 1980.

ISBD(G): A nemzetközi szabványos bibliográfiai leírás általános szabályai : Magyarázatos szöveg. Budapest : OSZK KMK, 1979